

6.SINIF 4.ÜNİTE DERS NOTLARI

Sosyal Bilimler ve Toplum

Kazanım Ders Notu - 15

» Sosyal Bilimler

- Toplumsal olaylar ile insanın sosyal ve kültürel faaliyetleri konusunda araştırma ve inceleme yapan bilimlere **sosyal bilimler** denir.
- Her bir sosyal bilim dalı insanların yaşantısının farklı bir alanını inceler. **Sosyal bilim dalları şunlardır:**

1 - Tarih

Geçmişte yaşanmış olayları yer, zaman, neden ve sonuç ilişkisi içinde inceleyen bilim dalıdır.

2 - Arkeoloji

Çeşitli kazılar yaparak yer altında kalmış eski dönemlere ait kalıntıları inceleyen bilim dalıdır. Kazı bilimidir.

3 - Coğrafya

Çevremizi ve dünyayı inceler. Doğal çevre ile insanlar arasındaki ilişkileri inceleyen bilim dalıdır.

4 - Ekonomi

İnsanların üretim, dağıtım, tüketim yapısını ve işleyişini inceleyen bilim dalıdır.

5 - Hukuk

Toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaları inceleyen bilim dalıdır.

6 - Etnografya

Kültürleri inceleyen bilimdir.

7 - Sosyoloji

Toplum ve insanın etkileşimi üzerinde çalışan bir bilim dalıdır. Kısaca toplum bilimi diyebiliriz.

8 - Antropoloji

İnsanın kökenini, ırk yapısını, biyolojik özelliklerini inceleyen bilim dalıdır. Kısaca insan bilimidir.

9 - Psikoloji

İnsanların davranışlarını ve zihinsel süreçlerini inceleyen bilim dalıdır.

10 - Felsefe

Var olmayı ve bilgiyi bilimsel olarak araştıran bilim dalıdır. Kısaca düşünce bilimidir.

11 - Kronoloji

Geçmişten günümüze meydana gelen olayların zamanını tespit ederek sıralayan bilim dalıdır.

12 - Nümismatik

Paralar ile madalyonların üstünde yer alan yazı ve resimlerin bilimsel açıdan değerlendirmesini yapan bilim dalıdır.

Paralar ve madalyonlar ilk çağın tarih ve kültürünün aydınlatılması, sanat, ticaret ve ekonomi alanlarında bilgi sahibi olunması açısından önemlidir.

13 - Filoloji

Dilleri inceleyen bilim dalıdır. Dil bilimidir.

» Atatürk ve Sosyal Bilimler

- Atatürk, bilim ve teknolojinin toplumsal gelişim için gerekli ve önemli olduğunu vurgulamıştır.
- **Atatürk sosyal bilimler alanında;**
 - Türk tarihini bir bütün halinde araştırmak için 1931 yılında **Türk Tarih Kurumu**
 - Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak için 1932 yılında **Türk Dil Kurumu**
 - Sosyal bilimler alanında çalışmalar yapmak için **Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi** gibi kurumların açılmasını sağlamıştır.

» Günümüzde Bilim ve Teknoloji

- Günümüzde de Türkiye'de bilim ve teknolojinin gelişimine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. TÜBİTAK, TÜBA, teknoparklar, bilim fuarları vb. bu çalışmalara örnek olarak verilebilir.
- Cumhuriyetimizin kurulduğu ilk yıllardan günümüze kadar ülkemizde birçok bilim insanı yetişmiştir. Bu bilim insanlarından bazıları şunlardır;

• Halil İnalcık	• Refik Saydam
• Hulusi Behçet	• Gazi Yaşargil
• Osman Turan	• Nüzhet Gökdoğan

 - Aziz Sancar (DNA onarımı üzerine yaptığı çalışmalarla tanınmış ve 2015 Nobel Kimya Ödülünü almıştır.)

Hayalimdeki Gelecek

Kazanım Ders Notu - 16

» Hayalimdeki Gelecek

- İnsanlar ilk çağlardan günümüze kadar birçok icat yapmıştır. İnsan hayatını kolaylaştırmak ve merak duygusunu gidermek amacı ile yapılan bu icatlar sürekli gelişmiş ve günlük hayatımızda ulaşım, iletişim, barınma, güvenlik gibi alanlarda kendisine yer bulmuştur.
- Yıllar önce hayal olarak söylenen birçok şey günümüzde icat edildi.
Örnek : Jules Verne, “Ay’a Seyahat” isimli eserinde uzaydan sorunsuz bir şekilde okyanusa inebilen bir araç öngörmüştür. **Jules Verne, bu romanıyla bir hayal sunmuştur.** Bu araç, günümüzde Merkür Kapsülü adıyla icat edilmiştir.
- Hayal gücü, bilimsel araştırma sürecinin her basamağında önemlidir. Ünlü fizikçi Einstein (Aynştayn) “Hayal gücü bilgiden daha önemlidir.” diyerek geleceğin mucitlerine yol göstermiştir.
- Geleceğin nasıl olacağını gösteren etkenlerden biri de şüphesiz teknolojik gelişmelerdir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel değişimler birbirini etkileyerek daha farklı bir dünya oluşturmaktadır.
- Teknolojinin ilerlemesini göz önüne aldığımızda günümüzde imkansız dediğimiz birçok fikir ve icat, yakın gelecekte hayatımızın önemli parçası olacaktır.
- Teknoloji ile birlikte fiziksel engeli olan birçok insan, yaşama daha kolay tutunmaya başlamış ve günlük işlerini tek başına yapabilir hale gelmiştir. Ancak her ne kadar hayatımızı kolaylaştırır da **teknolojiyi doğru kullanmadığımızda hem kendimize hem de çevreye zarar verebiliriz.**

» TÜBİTAK Bilim Merkezleri

- Farklı yaş gruplarından ve farklı birikime sahip kişileri bilimle buluşturmak için çalışmalar yapmak amacıyla kurulmuştur. Bilim ve teknolojiyi toplum için anlaşılır ve ulaşılır bir hâle getirmeyi amaçlayan bu bilim merkezleri, deneysel ve uygulamalı etkinliklerle ziyaretçilerine farklı bir ortam oluşturur.
- **Bilim merkezleri**, ziyaretçilere aktif şekilde gezebilecekleri, dokunabilecekleri, deneyebilecekleri sergiler ile hareketli ve uygulamalı ortamlar sunar. Bu sayede **buraya gelen kişilere günlük olaylara bilimsel bir bakış açısı kazandırarak yeni ufuklar açar.**
- **Bilim merkezleri gibi kuruluşların var olması** ve daha da artması gelecekte büyük buluşlara imza atacak **bilim insanlarının yetişmesi için önemli fırsattır.**

» Robot Teknolojisi

- İnternet ve cep telefonları kadar **robot teknolojisinin de gelecekte gelişmesiyle** sağlık, ulaşım, ev işleri gibi bir çok işi robotlar yapacaktır.

» Yaşamımızı Kolaylaştıran Bazı Pratik Fikirler ve Buluşlar

- USB'den şarj olan pil
- Güneş enerjisi ile çalışan priz
- Kaybolmamak için GPS'li ayakkabı
- Telefon ile bitkilerimizi sulamak
- Karanlıkta yol gösteren halı
- Kâğıt parçasına benzeyen pil

» Bilimsel ve Teknolojik Gelişmelerin Fayda ve Zararlarına Örnekler

- Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekte sağlayacağı faydalara şu örnekler verilebilir;
 - 1- Bilginin saklanması ve yayılmasının kolaylaşması
 - 2- Günlük hayatın kolaylaşması
 - 3- Üretimde verimliliğin artması**NOT:** Telefon, hızlı tren gibi icatlar insan hayatını kolaylaştırırken kimyasal silahlar insan hayatını tehdit etmektedir.

Emek Bir Hazine'dir

Kazanım Ders Notu - 18

» Telif ve Patent Hakkı

- Oluşturulan yeni bir eser ya da buluşun patenti veya telif hakkı alınmalıdır. Eğer alınmazsa oluşturulan eser ya da buluş başkası tarafından taklit edilebilir, kopyalanabilir, hatta sahiplenilebilir. Bu sıkıntıların yaşanmaması için yeni bir ürünün ya patent ya da telif hakkı mutlaka alınmalıdır.
- Buluşların patent sayesinde korunması ile buluş faaliyetlerinin özendirilmesi ve buluşu yapan kişilerin haklarının korunması amaçlanmaktadır.
- Bir fikir, düşünce veya sanat eserini oluşturan kişinin, bu eserden doğan tüm haklarına **telif hakkı** denir.
- Buluş sahibinin ürününü belirli bir süre üretebilme, satabilme veya ithal edebilme hakkına **patent hakkı** denir.
- Devletçe verginin verildiğini gösteren etiket ya da denetim puluna **bandrol** adı verilmektedir.
- **Telif hakkı koruma süresi, eser sahibi yaşadığı sürece ve ölümünden sonraki 70 yıldır. Telif hakkı sembolü "©" şeklindedir.** Ülkemizde telif hakları, **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** ile korunmaktadır. Ülkemizde patent, marka ve tasarım haklarının korunmasından sorumlu kurum **Türk Patent ve Marka Kurumu**dur.
- Ülkemizde sanat eserleri, anayasa ve kanunlarla güvence altına alınmıştır. **Telif ve patent hakları saklı olan ürünler yasal yollardan temin edilmelidir.**

» Korsan Ürün Nedir?

- Telif hakkı başkasının elinde olan bir ürün, fikir ve eserin sahibinden izin alınmadan ve ücreti ödenmeden çoğaltılması ya da kopyalanmasıdır.

Korsan ürün almayarak **kendimize**, **telif hakkı olan kişilere** ve **devlete** karşı sorumluluklarımızı yerine getirmiş oluruz.

» Ülkemizde Korsanla Mücadele

- Ülkemizde korsanla mücadele için;
 - İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Meslek Birliği (**İLESAM**),
 - Musiki Eserleri Sahipleri Meslek Birliği (**MESAM**),
 - Güzel Sanat Eseri Sahipleri Meslek Birliği (**GESAM**),
 - Sinema Eseri Sahipleri Meslek birliği (**SESAM**) kurulmuştur.
- KORSAN İHBAR HATTI 176

» Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü (WIPO)

- Çeşitli kuruluşlar aracılığıyla eserler uluslararası alanda da korunmaktadır. Bu kuruluşlardan birisi de Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü (WIPO)'dür. Bu örgüt uluslararası fikri mülkiyet haklarının korunması, bilgi paylaşımı ve iş birliğine yönelik çalışmalar yapar. Bu kuruluşa Türkiye, 1976 yılında üye olmuştur.
- Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü raporunda Türkiye, en çok patent başvurusunda bulunan ülkeler arasında 25'inci sırada yer aldı.

» Telifli Ürün Kullanmazsak Ne Olur?

- Başkasının emeğine saygı göstermemiş oluruz.
- Yasal yollarla oluşturulmayan korsan ürün kullanmış oluruz.
- Kayıtlı ve faturalı ürün olmadığı için devletin elde edeceği vergi geliri azalır.
- Telif hakkı olan kişi ya da kurumların maddi olarak zarar görmesine neden oluruz.

Araştırma Yapıyorum

Kazanım Ders Notu - 17

» Bilimsel Araştırma

- Hayatımızda sürekli sorun ve problemlerle karşılaşırız. Merak ettiğimiz sorulara cevap bulmak ve doğru bilgiye ulaşmak için aklımızı ve mantığımızı kullanarak belli kriter ve aşamalara göre araştırmalar yaparız.
- Bilimsel araştırma; bir olayın, varsayımın veya teoremin ispatlanması, ortaya çıkması için belli bir sistem dahilinde yapılan çalışmadır.

» Bilimsel Araştırma Basamakları

1- İlgi ve yeteneğe göre konuyu belirlemek

Arkadaşlarımla beyin fırtınası yaptık. Çevrenin korunması konusunda çok duyarlı olduğumuz için küresel ısınmaya neden olan faktörleri araştırmaya karar verdik.

2- Problemin ortaya konması

Konumuzu belirledikten sonra düşünmeye başladık. "Küresel ısınmada fabrikaların etkisi var mıdır?" sorusuyla problemi ortaya koyduk.

3- Sürenin belirlenmesi

Arkadaşlarımla yaptığımız fikir alışverişi sonrasında bu konuyu üç hafta içerisinde araştırarak tamamlamaya karar verdik.

4- Konuyla ilgili kaynak taraması yapmak ve mevcut bilgi birikimini derlemek

Arkadaşlarımla bir araya gelerek kütüphane ve internetten araştırmamızı yaptık. Konumuzla ilgili kaynak taraması yaptık. Kaynakları yazılı, sözlü ve görsel kaynaklar olarak ayırdık.

5- Rapor oluşturmak

Sıra araştırmamız sonrasında bulduğumuz bilgileri bir metin halinde yazmaya geldi. Metnimizi yazarken kullandığımız bilgileri kimden, hangi kaynaktan edindiğimizi sayfa numaraları ile birlikte dipnot olarak gösterdik. En son kaynakça bölümünde yararlandığımız bütün kaynakları sıraladık.

» İntihal

- Başka bir kimseye ait olan bilgi, fikir ve görüşlerin hiçbir isim ya da kaynak belirtmeden sanki kendisi tarafından ortaya çıkarıldığı ve yazıldığı izlenimi vermeye **intihal** adı verilir. Diğer bir adıyla akademik hırsızlık denir.

- Araştırmamızda aldığımız bilgileri kimden ya da nereden aldığımızı belirtmek için;

- **dipnot kullanmalıyız.**
- **kaynakça kullanmalıyız.**

- **Araştırmamızda dipnot ve kaynakça kullanırsak;**

➢ Bilgi hırsızlığı yani intihal yapmamış oluruz.

➢ Emeğe saygı göstermiş oluruz.

➢ Araştırmamıza bilimsel bir özellik kazandırırız.

➢ Araştırmamızın güvenilirliğini arttırmış oluruz.

NOT: Yaptığımız alıntılar tırnak (" ") içinde kullanmalıyız. Uzun açıklamaları özetlememiz gerekiyorsa konunun özünün değişmemesine dikkat etmeliyiz.

» İzlenebilecek Diğer Bir Yol

- Bilimsel araştırma yaparken izlenen bir diğer yol da şudur:

1. **Konu ya da problemi belirleme**

Bilimsel araştırmanın ilk adımıdır.

2. **Hipotez (Varsayım) oluşturma**

Probleme neden olan olasılık ve tahminler bu aşamada belirlenir.

3. **Belge ve bilgileri toplama**

Araştırılacak konuyla ilgili bilgiler kütüphane, internet (Genel ağ) veya birinci kaynaklardan toplanır.

4. **Hipotezleri kontrol etme**

Elde edilen verilerle varsayımlar karşılaştırılır.

5. **Elde edilen verileri raporlaştırma**

Elde edilen bilgi veya belgelerin sonucu yazılır.

» **Hipotez Nedir?**

Hipotez, bilimsel yöntemde olaylar arasında ilişkiler kurmak ve olayları bir nedene bağlamak üzere tasarlanan varsayım ya da olasılıklardır.

Örnek hipotez cümlesi: "Binaların daha sağlam ve depreme karşı dayanıklı malzemelerden yapılması depremin zararlı etkilerini azaltır."